

Aan:

Gedeputeerde Staten Fryslân
Dagelijks Bestuur Wetterskip Fryslân
College van B&W Heerenveen
College van B&W Opsterland
College van B&W Smallingerland

Datum: 1 maart 2022

Betreft: jaarverslag gebiedsproces veenweidegebied Aldeboarn-De Deelen

Geachte Gedeputeerde Staten, Dagelijks Bestuur en Colleges van B&W,

Op 20 april 2021 heeft u, Gedeputeerde Staten Fryslân en het Dagelijks Bestuur Wetterskip Fryslân, ons geïnstalleerd als gebiedscommissie Aldeboarn-De Deelen, met de opdracht om een ontwerp integraal gebiedsplan te ontwikkelen ter uitvoering van het Veenweideprogramma 2021-2030. We hebben afgesproken om jaarlijks schriftelijk aan u verslag te doen van de uitgevoerde werkzaamheden. Daarom sturen wij u, als betrokken overheden, deze brief. Naast het jaarverslag 2021 geven wij u een doorkijk van de stappen die we in 2022 verwachten te zetten en wat daarbij de belangrijkste aandachtspunten zijn.

[Jaarverslag 2021](#)

We hebben in 2021 verschillende resultaten behaald op weg naar het ontwerp integraal gebiedsplan Aldeboarn-De Deelen. De activiteiten die we hebben ondernomen en de resultaten die we behaald hebben, kunt u teruglezen in het bijgevoegde jaarverslag Aldeboarn-De Deelen 2021.

Vooruitblik 2022

Wij streven ernaar om u uiterlijk eind van 2022 een ontwerp integraal gebiedsplan ter vaststelling aan te bieden. Dit is later dan we u eerder hebben bericht. Dit heeft ermee te maken dat Aldeboarn-De Deelen koploper is in de uitwerking van een dergelijk integraal gebiedsplan op basis van het Veenweideprogramma. Inmiddels is duidelijk dat we hierdoor ook onderhevig zijn aan 'de wet van de remmende voorsprong'. Er is nog niet duidelijk hoe zaken precies geregeld moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan het Flankerend Beleid, dat parallel wordt ontwikkeld om het nadeel vanwege de veenweideopgave voor de landbouw te compenseren. Wij zijn deels afhankelijk van die planning. Ook de nieuwe CO₂-berekeningen, de herijking van het Veenweideprogramma, de nieuw uitgekomen Algemene Hoogtekaart Nederland: allemaal hebben ze invloed op onze planning. Niettemin zijn wij van mening dat de stappen die we kunnen zetten, worden gezet.

Aldeboarn-De Deelen Zuid

Concreet betekent dit dat wij verwachten dat we voor de zomer van 2022 verkennende gesprekken kunnen gaan voeren met boeren in Aldeboarn-De Deelen Zuid. Deze zullen gaan over de individuele, bedrijfsmatige gevolgen van het voorkeurscenario voor Aldeboarn-De Deelen Zuid en de vraag of de bedrijven gecompenseerd willen worden in geld, in grond of een combinatie van beide. Het voorkeurscenario is het resultaat van een aantal optimalisatierondes en integratieslagen tussen landbouw, water, ecologie, landschap en – in geval van ruimtelijke consequenties – ook rode ontwikkelingen, toerisme en recreatie en energietransitie. In het voorkeurscenario zijn ook de berekeningen meegenomen vanuit (de ontwikkeling van) het Flankerend Beleid. De uitkomst van de gesprekken met de boeren dient als basis voor een laatste optimalisatieronde en uiteindelijk tot het ontwerp integraal gebiedsplan voor Aldeboarn-De Deelen Zuid.

Aldeboarn-De Deelen Noord

Na de zomer verwachten we dergelijke gesprekken ook op te starten in Aldeboarn-De Deelen Noord. Op deze wijze werken we toe naar het ontwerp integraal gebiedsplan voor Aldeboarn-De Deelen als geheel. In het voorjaar ronden we de gesprekken af met boeren in de watersystemen Botmar en Poppenhuizen, om mee te doen aan de Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)-pilot, waarin we experimenteren met HAKLAM (Hoog Als het Kan, en Laag Als het Moet) peilbeheer.

De daadwerkelijke planning van de gesprekken over de voorkeursscenario's in Aldeboarn-De Deelen Zuid en Noord, is mede afhankelijk van ontwikkelingen die zich buiten onze invloedssfeer afspelen. Uiteindelijk komt het neer op de vraag of wij voldoende vertrouwen hebben om met dat wat er ligt – en alle onzekerheden die er nog zijn – de gesprekken met de agrariërs aan te gaan. Je kunt het maar een keer goed doen.

Aandachtspunten

Wij maken graag van deze gelegenheid gebruik om een aantal punten van zorg met u te delen vanuit onze ervaring als koploper en ontwikkelgebied. Als we aan deze zorgpunten geen aandacht besteden komt het gebiedsproces in gevaar. Dit vraagt ook van u als overheden aandacht en actie.

Duidelijkheid over uitvoeringsbudget

Een belangrijk aandachtspunt is het budget voor de uitvoering van de beoogde maatregelen om invulling te geven aan de veenweideopgave en het bijbehorende Flankerend Beleid in Aldeboarn-De Deelen. Het tot nu toe beschikbare budget wordt gebruikt voor deze fase van het gebiedsproces en is, schatten wij, **in de loop van 2022 op**. Willen we binnenkort serieus kunnen starten met de gesprekken met de individuele bedrijven, dan is het belangrijk dat de plannen ook een financiële basis hebben. Als er (nog) geen zicht is op het geld om maatregelen daadwerkelijk uit te voeren en om de schade voor de bedrijven te kunnen compenseren, dan blijven de gesprekken niet alleen erg vrijblijvend maar zorgen ze alleen maar voor onrust en onzekerheid. Er wordt een beeld geschetst van een mogelijke – voor sommige boeren bedreigende – toekomst en tegelijkertijd gezegd: maar of het zo wordt en wanneer dat is, weten we niet. Wij vragen van u (en van uw politiek) om hierop te anticiperen en Aldeboarn-De Deelen **meer financiële zekerheid te bieden**.

Duidelijkheid over het uitvoeringsbudget is op korte termijn nodig. Eerste inschattingen van de benodigde grondaankopen en afwaarderingen laten een benodigd uitvoeringsbudget voor Aldeboarn-De Deelen zien van zo'n € 45 miljoen. Eventuele inkomsten zijn hierin nog niet verrekend. De komende periode werken we de begroting verder uit op basis van de voorkeursvarianten voor Aldeboarn-De Deelen Noord én Zuid, inclusief financiering en eventuele verdienmogelijkheden, als onderdeel van het integraal gebiedsplan.

Flexibiliteit werkwijze en proces richting gebiedsplan

Aandacht vraagt ook de tijdsduur van dit proces (gestart in december 2016 op basis van de Veenweidevisie 2015) en de lange periode van onzekerheid voor de boeren in het gebied. Wij merken dat het geduld opdraakt, zeker bij die boeren die weten dat hun situatie ingrijpend zal veranderen. Wij moeten samen alles in het werk stellen om op korte termijn meer **duidelijkheid te bieden**.

Voordat alles daadwerkelijk de besluitvormings- en bezwaarfase heeft doorlopen en het gebiedsplan kan worden uitgevoerd, zijn we een behoorlijke periode verder in de verwachting. Ons verzoek is om ook in die fase – vooruitlopend op de definitieve vaststelling van het gebiedsplan – door te kunnen blijven gaan met het uitvoeren van no-regret maatregelen en eventuele strategische grondaankopen. Wij vragen u om mee te bewegen met het proces waarin wij ons bevinden, als voorloper en pilotgebied. Volgens ons is dit essentieel om het draagvlak in het gebied te behouden. Wij vragen van u om **flexibiliteit in het proces en de werkwijze** richting het integraal gebiedsplan.

Integraliteit

Een ander punt dat we onder uw aandacht willen brengen is het belang van een **integrale blik**. Wij merken dat de focus soms (te) snel naar alleen de reductie van CO2 en bodemdaling gaat, terwijl de doelen van het Veenweideprogramma ruimer zijn. Namelijk: een **duurzaam toekomstperspectief voor de landbouw** en het robuust en klimaatbestendig inrichten van het watersysteem. Bovendien werken we aan een **integraal gebiedsproces**, waar deze beleidsdoelen worden samengebracht met de gebiedsdoelen. We zetten in op het versterken van de **vitaliteit, kwaliteit en identiteit** van heel Aldeboarn-De Deelen. Vandaar dat wij ook bewust inzetten op: het versterken van de biodiversiteit, van natuur & landschap en recreatie & toerisme, en onderzoek doen naar de mogelijkheid van kleinschalige rode ontwikkelingen en de vormgeving van de energietransitie in Aldeboarn-De Deelen. We kijken actief naar het toevoegen van nieuwe functies, economische dragers en verdienmodellen.

Wij hebben van u de opdracht gekregen om te komen tot een ontwerp integraal gebiedsplan. Dat doen wij door, in lijn met het Veenweideprogramma 2021-2030, naar alle vier de gestelde doelen te kijken en daarnaast op zoek te gaan naar hetgeen ons gebied de meest optimale en vitale toekomst biedt. Juist door deze integrale aanpak en het denken in koppelkansen, komen we met een gedragen plan. Wij zeggen u toe dat de afwegingen die wij maken om te komen

tot een integraal plan, helder en onderbouwd zullen zijn. Wij vragen u ons hiervoor de ruimte te geven en oog te houden voor de integraliteit.

Tot slot

Wij nodigen u dit voorjaar graag uit voor een werkbezoek aan Aldeboarn-De Deelen om toe te lichten hoe wij invulling geven aan onze opdracht. Wellicht kunnen we dan ook van gedachten wisselen over de hiervoor genoemde aandachtspunten.

Wij zijn bovendien voornemens om in het voorjaar ook uw Provinciale Staten, Algemeen Bestuur en gemeenteraden uit te nodigen voor een werkbezoek. Wij vragen u het jaarverslag 2021 met hen te delen.

Namens de Gebiedscommissie Aldeboarn-De Deelen,

Piet Dijkstra
voorzitter

Bijlage: jaarverslag Aldeboarn-De Deelen 2021